

مدیریت آینده

روش‌های کاربردی برای ارتقای

بهره‌وری معلمان در تربیت نسل فردا

کیما محمدی کاشانی
کارشناس ارشد مدیریت آموزشی
اعظم هارونی
دکترای مدیریت آموزشی

نقش مدیران مدرسه‌های ابتدایی در شکل‌دهی فرهنگ یادگیری مادام‌العمر حیاتی و انکارنشدنی است. در این دوره، دانش‌آموزان در سال‌های اولیه‌ی زندگی خود هستند و معلمان به‌عنوان نخستین الگوهای آموزشی در مسیر یادگیری آنان تأثیر بسزایی دارند. توانمندسازی معلمان با رویکردی عملی و نوآورانه نه تنها به ارتقای کیفیت تدریس کمک می‌کند، بلکه پایه‌گذار نسلی مشتاق به یادگیری، خلاق و مستقل خواهد بود. در ادامه به مدیران محترم مدرسه‌های ابتدایی راهکارهای کاربردی، الهام‌بخش و اجرashدنی در بستر مدرسه ارائه داده خواهد شد که با تکیه بر آن‌ها بتوانند بیش از پیش محیطی پویا برای یادگیری مادام‌العمر دانش‌آموزان ایجاد کنند.

راهکارهای نوآورانه و عملیاتی مدیر مدرسه برای توانمندسازی معلمان در مدرسه‌های ابتدایی برای ترویج یادگیری مادام‌العمر

۱. برنامه‌های رشد حرفه‌ای معلمان از طریق ایجاد «باشگاه‌های تدریس خلاق»

یکی از راهکارهای کارآمد برای توانمندسازی معلمان ابتدایی تشکیل باشگاه‌های تدریس خلاق در مدرسه است. این باشگاه‌ها به معلمان اجازه می‌دهند تا با یکدیگر تبادل نظر کنند، روش‌های تدریس جدید را بیاموزند و تجربه‌های موفق خود را به اشتراک بگذارند.

۳. تشکیل «درمانگاه‌های آموزشی» برای کمک به معلمان در حل چالش‌های تدریس

ایجاد درمانگاه‌های آموزشی می‌تواند فضایی برای رفع نیازهای خاص معلمان و مواجهه با چالش‌های آموزشی فراهم آورد. در این درمانگاه‌ها، مدیران خود می‌توانند معلمان برتر مدرسه‌های خود را به‌عنوان سرگروه در نظر بگیرند تا معلمان دیگر به آن‌ها مراجعه و سؤالات خود را مطرح کنند و با مشاوره و راهنمایی از آنان، راه‌حل‌های مؤثری بیابند.

الف) اجرای سازی: مدیر مدرسه می‌تواند هر ماه یا فصل، یک روز را به برگزاری «درمانگاه آموزشی» اختصاص دهد. در این جلسات، معلمان مسائلی مانند مدیریت کلاس، روش‌های جلب توجه دانش‌آموزانی را که مشکلات خاص رفتاری دارند، مطرح می‌کنند و از پیشنهادها و مشاوره‌های همکاران موفق خود بهره‌مند می‌شوند.

الف) اجرای سازی: مدیران گران‌قدر می‌توانند با دعوت از معلمان برای شرکت در جلسات هفتگی یا ماهانه باشگاه تدریس خلاق، بستری برای اشتراک‌گذاری ایده‌ها و نوآوری‌های تدریس فراهم آورند. در این جلسات می‌توان فنون آموزشی بازی‌محور، فعالیت‌های هنری و حتی روش‌های تدریس از طریق قصه‌گویی را به بحث و تبادل نظر گذاشت.

ب) کاربرد عملی: این باشگاه‌ها می‌توانند مکانی برای تحلیل و بازنگری در شیوه‌های تدریس و حتی تمرین سناریوهای متعدد درسی باشند. معلمان می‌توانند پس از هر جلسه، دستاوردهای خود را در کلاس درس به کار گیرند و نتیجه‌ها را با گروه به اشتراک بگذارند.

۲. برنامه‌های بازدید از مدرسه‌های موفق

یکی از بهترین روش‌ها برای رشد حرفه‌ای معلمان، بازدید از مدرسه‌های موفق و مشاهده روش‌های خلاقانه تدریس و مدیریت کلاس است. این بازدیدها می‌توانند برای معلمان مدرسه‌های ابتدایی بسیار الهام‌بخش باشند و به کارگیری شیوه‌های جدید را در آنان تقویت کنند.

الف) اجرای سازی: مدیران گرمایی مدرسه‌ها می‌توانند برنامه‌هایی برای بازدید معلمان از مدرسه‌های نمونه در شهر یا استان را ترویج و در صورت امکان، نشست‌هایی با معلمان آن مدرسه‌ها برای تبادل تجربه و ایده برگزار کنند.

ب) کاربرد عملی: در این بازدیدها، معلمان می‌توانند روش‌هایی مانند تدریس مشارکتی یا مجموعه‌های تشویقی جذاب را از نزدیک مشاهده و در صورت تمایل، آن‌ها را در کلاس‌های خود نیز پیاده کنند.

مربی و راهنما در کنار معلمان تازه‌کار قرار می‌گیرند و به آن‌ها در حل چالش‌های تدریس و رشد مهارت‌های آموزشی کمک می‌کنند.

الف) اجرایی‌سازی: مدیر می‌تواند برنامه‌ای ایجاد کند که در آن معلمان با تجربه‌تر به‌صورت داوطلبانه هدایت معلمان جدید را به عهده بگیرند و در طول سال تحصیلی به آن‌ها کمک کنند.

ب) کاربرد عملی: در این برنامه، معلم جدید می‌تواند با همراهی مربی خود، فنون کلاس‌داری، روش‌های تدریس و حتی چگونگی برقراری ارتباط مؤثر با والدین را بیاموزد و به‌مرور تجربه‌ی لازم برای مدیریت بهتر کلاس خود را به دست آورد.

نتیجه‌گیری

می‌توان بیان کرد که توانمندسازی معلمان ابتدایی، کلید موفقیت در توسعه فرهنگ یادگیری مادام‌العمر در مدرسه‌های ابتدایی ایران است. مدیران گران‌قدر مدرسه‌های ابتدایی می‌توانند با استفاده از نمونه‌هایی از راهکارهای عملیاتی و نوآورانه‌ای که ارائه شد، معلمان خلاق و توانمندی در مدرسه‌های خود داشته باشند که قادرند دانش‌آموزان را به‌سمت یادگیری مادام‌العمر هدایت کنند. این رویکرد نه‌تنها کیفیت آموزش در مدرسه‌های ابتدایی را می‌افزاید، بلکه محیطی حمایتی و پویا را نیز برای یادگیری ایجاد می‌کند. به این ترتیب می‌توان بیان کرد که با ارتقای مهارت‌ها و دانش معلمان، دانش‌آموزان در فضای آموزشی غنی و متنوعی قرار می‌گیرند که در آن تجربه‌های یادگیری جذاب و معنادار خواهند داشت. این فرایند نه‌تنها به رشد علمی و آموزشی دانش‌آموزان کمک می‌کند، بلکه آن‌ها را شهروندانی مسئول، خلاق و پویا برای جامعه تربیت می‌کند. در نتیجه، مدرسه‌های ابتدایی با رویکرد توانمندسازی معلمان به‌عنوان مراکز نوآوری و یادگیری مادام‌العمر شناخته می‌شوند و نقش حیاتی در پیشرفت فردی و اجتماعی نسل آینده ایفا خواهند کرد.

بازخوردی با حضور تمامی معلمان برگزار کند. در این جلسات هر معلم تجربه‌های مثبت و چالش‌های خود را بیان می‌کند و از نظرات دیگر همکاران بهره‌مند می‌شود.

ب) کاربرد عملی: این جلسات می‌توانند حول محور بررسی موضوعی خاص مانند «تدریس مفاهیم پایه‌ای خواندن و نوشتن» یا «روش‌های بهبود تمرکز دانش‌آموزان» برگزار شوند و معلمان با به‌اشتراک گذاشتن تجربه‌های خود، فنون جدیدی برای بهبود تدریس خود بیابند.

۵. ایجاد برنامه‌های مربیگری (کوچینگ) و هدایتگری (منتورینگ) بین معلمان با سطوح گوناگون تجربه

یکی از راهکارهای نوآورانه برای رشد حرفه‌ای معلمان، ایجاد برنامه‌های مربیگری و هدایتگری است. در این برنامه‌ها، معلمان با تجربه‌تر به‌عنوان

ب) کاربرد عملی: مثلاً اگر معلمی با مشکل تمرکز نداشتن دانش‌آموزان در زمان تدریس ریاضی مواجه است، می‌تواند در درمانگاه آموزشی از راهکارهای پیشنهادی همکاران خود استفاده کند و با اجرای پیشنهادها به بهبود مدیریت کلاس دست یابد.

۴. برگزاری جلسات بازخورد گروهی با هدف بازبینی عملکرد آموزشی

جلسات بازخورد گروهی با محوریت بررسی عملکرد معلمان و به‌اشتراک گذاشتن بازخوردها، یکی از ابزارهای بسیار مفید برای ارتقای کیفیت تدریس است. این جلسات با محوریت بازبینی و تبادل تجربه‌های موفق و ناکام، به معلمان کمک می‌کند تا مهارت‌ها و فنون جدیدی کسب کنند.

الف) اجرایی‌سازی: مدیر می‌تواند در پایان هر نیم‌سال یا پایان هر ماه جلسات

